

**NATHAN
PETER
LEVINSON
STIFTUNG**

**REGINA
JONAS
SEMINAR FÜR LIBERALE
RABBINERAUSBILDUNG**

**בית המדרש על שם רגינה
יונאס לרבנות ליברלית
קרן החינוך על שם נתן פטר לוינסון**

Der Wiederaufbau der Seder-Nacht nach dem hellenistischen-römischen Symposium

Rabbiner Professor Dr. Yehoyada Amir

Mischna, Pesachim 10

AM VORABEND DES
PESAḤFESTES, KURZ
VOR DEM
VESPERGEBETE, DARF
MAN BIS ZUR
DUNKELHEIT NICHT
MEHR ESSEN. SELBST
DER ÄRMSTE IN JISRAÉL
ESSE NICHT ANDERS ALS
ANGELEHNT; AUCH
REICHE MAN IHM NICHT
WENIGER ALS VIER
BECHER WEIN, SELBST
AUS DER ARMEN-
SCHÜSSEL.

SCHENKT MAN IHM DEN
ERSTEN BECHER EIN ...

MAN SCHENKE IHM DEN
ZWEITEN BECHER EIN,
UND NUN RICHTE DAS
KIND AN SEINEN VATER
DIE FOLGENDEN
FRAGEN, DIE, WENN
DAS KIND DAZU KEINEN
VERSTAND HAT, SEIN
VATER ES LEHRE :
WARUM IST DIESE

On the eve of Passover,
adjacent to *minḥa* time,
a person may not eat
until dark. Even the
poorest of Jews should
not eat until he sits
down (to the Seder).
And the distributors of
charity should not give a
poor person less than
four cups of wine even
if food from the charity
plate.

One poured for him the
first cup ...

One poured for him the
second cup and here the
son asks his father. And
if the son does not have
the comprehension of
the son, his father
teaches him: Why is this
night different from all

עֲרַבֵי פְסָחִים סְמוּךְ
לְמִנְחָה, לֹא יֹאכַל אָדָם
עַד שֶׁתְּחַשְׁךְ. וְאֶפְלוּ עֲנִי
שְׁבִי־שְׂרָאֵל לֹא יֹאכַל עַד
שֵׁיֶסֶב. וְלֹא יִפְחֲתוּ לוֹ
מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן,
וְאֶפְלוּ מִן הַתְּמַחוּי:

מִזְגוּ לוֹ כּוֹס רִאשׁוֹן ...

מִזְגוּ לוֹ כּוֹס שֵׁנִי, וְכֵאן הֵבִין
שׂוֹאֵל אָבִיו, וְאִם אֵין דַּעַת
בְּבִן, אָבִיו מְלַמְדוֹ, מֵה
נִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל
הַלַּיְלוֹת, שֶׁבְּכָל הַלַּיְלוֹת אָנוּ
אוֹכְלִין תְּמַץ וּמִצָּה, הַלַּיְלָה
הַזֶּה כָּלוּ מִצָּה ...

בית המדרש על שם רגינה
יונאס לרבנות ליברלית
קרן החינוך על שם נתן פטר לוינסון

NACHT ANDERS ALS
JEDE ANDERE NACHT: IN
JEDER ANDEREN NACHT
ESSEN WIR GESÄUERTES
ODER UNGESÄUERTES,
IN DIESER NACHT NUR
UNGESÄUERTES ...

NACH DEM
VERSTÄNDNIS DES
KINDES LEHRE ES SEIN
VATER .MAN BEGINNE
MIT DER SCHMACH
UND SCHLIESSE MIT
DEM RUHME, UND SO
TRAGE MAN VOR VON:
*Ein verlorener Aramäer war
mein Ahn* ,BIS ZUM
SCHLUSSE DES
GANZEN ABSCHNITTES

R.GAMLIÉL SAGTE :WER
AM PESAḤFESTE ÜBER
FOLGENDE DREI DINGE
NICHT SPRICHT, GENÜGT
NICHT SEINER PFLICHT,
UND ZWAR: DAS
PESAḤOPFER, DAS
UNGESÄUERTE

MAN SCHENKE IHM DEN
DRITTEN BECHER EIN,
UND ER SPRICHT DEN
SEGEN ÜBER DAS MAHL,

ALSDANN DEN VIERTEN,
UND ER LIEST DAS
LOBLIED ZUENDE UND

other nights? As on all
other nights we eat
leavened bread and
matza; on this night all
(our bread is) *matza* ...

And according to the
comprehension of the
son, his father teaches
him; He begins with
disgrace and concludes
with glory. And he
expounds from “An
Aramean tried to
destroy my father”
(Deuteronomy 26:5),
until he concludes
explaining the entire
section

Rabban Gamliel would
say: Anyone who did
not say these three
matters on Passover has
not fulfilled his
obligation: The Paschal
lamb, *matza*, and bitter
herbs.

One poured for him the
third cup of wine, and
he recites the blessing
over his food.

The fourth cup - he
completes *hallel* over it

וּלְפִי דַעְתּוֹ שֶׁל בֶּן, אָבִיו
מִלְמָדוֹ. מִתְחִיל בְּגִנוּת
וּמִסִּיּוֹם בְּשִׂבְחָה, וְדוֹרֵשׁ
מִ”אֲרָמִי אוֹבֵד אָבִי”, עַד
שִׁיגְמֹר כָּל הַפְּרָשָׁה כְּלָה:

רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר, כָּל
שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים
אֵלוֹ בַּפֶּסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי
חוֹבְתּוֹ, וְאֵלוֹ הֵן, פֶּסַח, מַצָּה,
וּמְרוֹר

מִזְגוּ לוֹ כּוֹס שְׁלִישִׁי, מְבָרֵךְ
עַל מִזְוֹנוֹ. רְבִיעִי, גּוֹמֵר עָלָיו
אֶת הַהֶלֶל, וְאוֹמֵר עָלָיו
בְּרֶכֶת הַשִּׁיר.

**NATHAN
PETER
LEVINSON
STIFTUNG**

**REGINA
JONAS
SEMINAR FÜR LIBERALE
RABBINERAUSBILDUNG**

**בית המדרש על שם רגינה
יונאס לרבנות ליברלית
קרן החינוך על שם נתן פטר לוינסון**

SPRICHT DEN SEGEN
ÜBER DAS LIED.

and he also recites the
blessing of the song.

MAN DARF SICH NACH
DEM PESAḤOPFER NICHT
ZU EINEM NACHTISCH
BEGEBEN

One does not conclude
after the Paschal lamb
with an *afikoman*

וְאִין מִפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח
אַפִּיקוֹמָן ...

Der Grundtext des Studiums an dem Seder (Dt. 26:5-9):

אֲרָמִי אֲבָד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיֵּגֶר שָׁם בְּמִתֵּי מְעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרֹב: וַיִּרְעוּ אֹתָנוּ
הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה: וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא
אֶת עֲנִינוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצָנוּ: וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה וּבַמָּרָא גָדֹל
וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתֵּיִם: וַיְבֵאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וּדְבָשׁ:

Ein Aramäer, dem Untergange nahe, war mein Vater, da zog er nach Ägypten, nahm dort seinen Fremdlings-aufenthalt mit geringer Zahl und dort wurde er zu einem großen Volke, stark und zahlreich. Da misshandelten uns die Ägypter und quälten uns und legten uns harte Arbeit auf. Da schrien wir zu *Gott*, dem Gotte unserer Väter, und *Gott* hörte unsere Stimme und sah unser Elend, unsere Mühseligkeit und unsern Druck. Da führte *Gott* uns aus Ägypten hinaus mit starker Hand, mit gestrecktem Arm und mit großer Furchtbarkeit, durch Lehrzeichen und Strafwunder, und brachte uns zu diesem Ort, gab uns dieses Land, ein Land, das von Milch und Honig fließt, ...

My father was a fugitive Aramean. He went down to Egypt with meager numbers and sojourned there; but there he became a great and very populous nation. The Egyptians dealt harshly with us and oppressed us; they imposed heavy labor upon us. We cried to the ETERNAL, the God of our ancestors, and the ETERNAL heard our plea and saw our plight, our misery, and our oppression. GOD freed us from Egypt by a mighty hand, by an outstretched arm and awesome power, and by signs and portents, bringing us to this place and giving us this land, a land flowing with milk and honey.

**NATHAN
PETER
LEVINSON
STIFTUNG**

**REGINA
JONAS
SEMINAR FÜR LIBERALE
RABBINERAUSBILDUNG**

**בית המדרש על שם רגינה
יונאס לרבנות ליברלית
קרן החינוך על שם נתן פטר לוינסון**

4 oder 5 Erlösungs-Zeitwörter (Ex. 6:6-8):

לְכֹן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם מִעֲבַדְתֶּם וְנִצַּאתִי אֶתְכֶם בְּזָרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדוּלִים. וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וַיִּדְעֻתֶם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם מִמִּצְרַיִם מִמִּצְרַיִם אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נָשָׂאתִי אֶת יָדִי לָתֵת אֹתָהּ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרְשָׁה אֲנִי ה'.

Darum sprich zu den Kindern Israel: Ich bin der Herr! Und ich werde euch **wegführen** aus der ägyptischen Frohnde, euch **erretten** aus ihrem Dienst, euch **erlösen** mit großer Kraft und mit großen Strafgerichten; Und werde euch zu meinem Volke **machen** und euer Gott sein, und ihr sollt erkennen, dass Ich der Herr, euer Gott, euch wegführe von der Frohnde Ägyptens. Ich werde euch dann **bringen** in das Land, welches zu geben ich dem Abraham, Isak und Jakob meine Hand aufgehoben [und geschworen] habe, ich werde es euch geben als Besitz, Ich, der Herr

Say, therefore, to the Israelite people: I am GOD. I will **free** you from the labors of the Egyptians and **deliver** you from their bondage. I will **redeem** you with an outstretched arm and through extraordinary chastisements. And I will **take** you to be My people, and I will be your God. And you shall know that I, the ETERNAL, am your God who freed you from the labors of the Egyptians. I will **bring** you into the land that I swore to give to Abraham, Isaac, and Jacob, and I will give it to you for a possession, I GOD.

אפיקומן (Afikoman):

επικυμωμ; Nachtisch; afterparty

B. Talmud, Pesachim 119b

מאי אפיקומן? אמר רב: שלא יעקרו מחבורה לחבורה.

Was heißt Afikoman? Rav erklärte: Man darf nicht von einer Tischgesellschaft zu einer anderen gehen.

What is *afikoman*? Rav said: that one should leave the group to join another group.

Rabbiner Professor Dr. Yehoyada Amir

Rabbinische Leiter, Das Regina Jonas Seminar für Liberale Rabbinerausbildung

Amir@levinson-stiftung.de